

Ondersteunend materiaal bij Aanbeveling 4:
Overweeg zorgvuldig hoe je doeltreffende en tijdsefficiënte schriftelijke feedback kan geven

Zelf- en peer feedback ondersteunen: hoe doe je dat?

De vakliteratuur raadt aan om leerlingen feedback te laten geven, zowel op hun eigen werk als op dat van peers. Onderling overleg over de kwaliteit van een taak is alleen effectief als leerlingen ervaring hebben en de doelstellingen goed begrijpen. Het is namelijk niet de bedoeling dat ze oppervlakkige of ongegronde feedback geven die de taak niet verbetert. Naast het vertrouwd maken met kijkwijzers en rubrics, kun je hen ook op andere manieren begeleiden.

1

Hoe ondersteun je peer feedback?

Laat leerlingen...

- aangeven wat ze sterk vinden in het werk van hun medeleerling;
- vertellen welke stap het werk zou kunnen verbeteren;
- delen wat hun medeleerling het best doet om nog bij te leren;
- uitleggen aan elkaar hoe het werk van hun medeleerling bij hen overkomt, bijvoorbeeld via vaste feedbackteams;
- de ruimte om te reageren op de feedback die ze krijgen. Welke feedback nemen ze mee? Welke acties nemen ze zich voor?

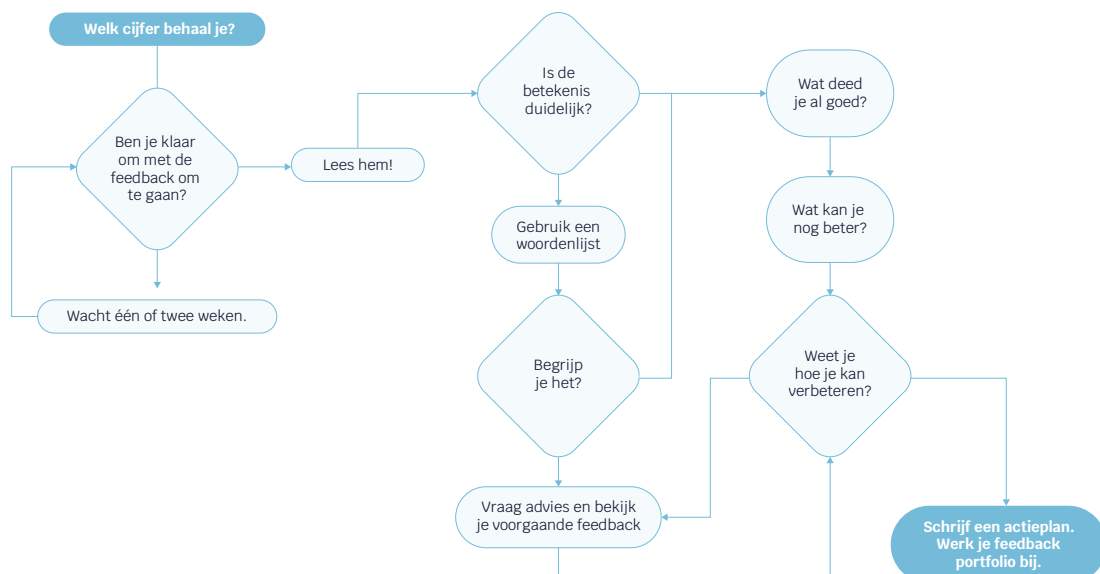
Het is interessant voor de medeleerling om te zien wat er uiteindelijk wordt meegenomen uit de feedback. Gaat de medeleerling akkoord met de feedback? Wat precies neemt die mee? En hoe verantwoordt de medeleerling dat die de taak niet volgens de gegeven feedback heeft aangepast? Op die manier worden jouw leerlingen vertrouwd met supervisietechnieken.

2

Hoe ondersteun je zelffeedback?

Het is belangrijk om erop te vertrouwen dat leerlingen zichzelf feedback kunnen geven. Denk maar aan de momenten waarop leerlingen jou naar zich toe riepen om te melden dat ze er niks van begrepen, terwijl ze bij het herlezen van de taak plots wel inzichten kregen. Het is essentieel dat leerlingen leren om zelf hun resultaten te interpreteren en kwaliteitscriteria te checken. Je kunt ze hierbij als volgt begeleiden:

- Gebruik zelftests om leerlingen te helpen feedback te geven.
Zelftests zijn een voorbeeld van *'retrieval practice'*, een effectieve leerstrategie waarbij informatie opnieuw in het geheugen opgeroepen wordt. Deze strategie blijkt effectiever te zijn dan info opnieuw te studeren of te lezen. Enkele voorbeelden van Vanhoof & Speltinckx (2021) zijn:
 - *'Read-recall-review'*: Toon leerlingen hoe ze stukken informatie kunnen doornemen om vervolgens zoveel mogelijk informatie neer te pennen uit het geheugen. Een volgende keer kunnen ze dit neerpennen nogmaals doen, alvorens opnieuw door de informatie te gaan. Nadien kan je samen met hen vaststellen welke info ontbrak.
 - Daag leerlingen uit om na de les zoveel mogelijk te noteren van wat ze nog van de les weten.
 - Laat leerlingen vragen aan het eind van een hoofdstuk beantwoorden.
 - Help leerlingen om zelf testvragen of quizzen op te stellen.
 - Begeleid leerlingen in het maken van *flash cards*, waarop essentiële informatie (begrippen en hun duiding) op verschillende zijden genoteerd wordt.
- Laat leerlingen zelf feedback zoeken, bijvoorbeeld bij externe partijen, en begeleid hen in het communiceren met deze externen.
- Moedig reflectie aan, bijvoorbeeld via een portfolio. Het onderstaande schema toont een stappenplan dat je aan een portfolio kan toevoegen:

Figuur 1: Zelffeedback bij leerlingen (Coppieters, 2019)

- Laat leerlingen zichzelf positioneren ten opzichte van:
 - een modelantwoord
 - goede of slechte voorbeelden
 - taken van andere leerlingen
 - vaste criteria
- Laat leerlingen die ervaring hebben met en inzicht in feedback voorbeeldtaken met feedback uit het verleden bekijken.
- Leerlingen kunnen proberen zelf feedback te formuleren voor andere voorbeeldtaken en dit in groep bespreken. Daarna kunnen ze met hun eigen taken aan de slag, waarbij ze de feedback die ze gaven met die van *peers* vergelijken. Gaandeweg kunnen ze dit zelfstandig doen.

BRONNEN:

Coppieters, J. (2019). *Effectieve feedback in het onderwijs*. Leuven: Acco.

Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P.A. (2019). *Wijze lessen: Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Meppel: Ten Brink Uitgevers.

Vanhoof, S., & Speltinx, G. (2021). *Feedback in de klas: Verborgene leerkansen*. Leuven: Lannoo Campus.

Leidraad Feedback die het leren verbetert

Ondersteunend materiaal bij Aanbeveling 4 – Zelf- en peer feedback ondersteunen: hoe doe je dat?